mmm.fi
Luonnonvaraosasto

Päivämäärä
11.4.2013

Hare
MMM009:00/2011

Maa- ja metsätalousvaliokunta
Eduskunta

Viite HE laiksi puutavaran mittauksesta (HE 192/2012 vp)

Asia **TÄYDENTÄVÄ LAUSUNTO ASIANTUNTIJAKUULEMISISTA**

Eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys laiksi puutavaran mittauksesta (HE 192/2012 vp). Maa- ja metsätalousvaliokunnassa 4.4.2013 pidetyssä asiantuntijakuulemisessa kävi ilmi, että hallituksen esityksessä mittausosapuolille luovutettavien tietojen määrittely (23 § 2 mom.) oli lakiehdotuksessa ja sen perusteluissa jäänyt tulkinnanvaraiseksi. Lisäksi Järvi-Suomen metsänomistajien liiton lausunnossa oli kiinnitetty huomiota lakiluonnoksen 23 §:n 2 momentin muotoiluun, ja ehdotettiin sen täydentämistä muotoon: ”Mittausosapuolen tulee toimittaa toiselle mittausosapuolelle tiedot, joiden perusteella mittaustulos voidaan laskea *sekä tiedot, joiden perusteella voidaan todeta puunkorjuu ja hakkuu tehdyn puukauppasopimuksen mukaisesti*.”

Maa- ja metsätalousministeriö esittää asian seuraavaa.

Lakiehdotuksen 23 §:n 2 momentissa todetaan, että ”Mittausosapuolen on pyynnöstä annettava toiselle mittausosapuolelle mittaustuloksen lisäksi tiedot, joiden perusteella mittaustulos voidaan laskea.” Selväpiirteisissä esimerkkitapauksissa tämä tarkoittaisi seuraavaa:

1. Jos puutavara on mitattu tienvarsivarastossa pinomittauksella, puutavaralajikohtaisen mittaustuloksen (kiintokuutiometriä) lisäksi on pyynnöstä luovutettava tiedot puutavarapinojen mitoista (pituudet, korkeudet, leveydet) sekä mittayksiköiden muunnoissa käytetyistä muuntoluvuista (kiintotilavuusprosentti).
2. Jos puutavara on mitattu kuormainvaakamittauksella, puutavaralajikohtaisen mittaustuloksen (kiintokuutiometri) lisäksi on pyynnöstä luovutettava tiedot puutavaran painosta sekä puutavaran painon ja tilavuuden välisissä muunnoissa käytetyistä muuntoluvuista.

Automaattisilla ja teknisillä mittausmenetelmillä 23 §:n 2 momentin tarkoittamat pyynnöstä annettavat tiedot eivät ole näin yksiselitteisesti määritettävissä. Hakkuukonemittaus on tärkein automaattinen mittausmenetelmä.

Hakkuukoneen ohjaus- ja mittausjärjestelmä *(jatk. mittausjärjestelmä)* sisältää suuren määrän erityyppistä tietoa. Toimialalla käytetty termi ”motolista” on yleiskielinen, eikä sen tietosisältöä ole määritelty. Termiä sellaisenaan ei voida käyttää säännösten sisällön tai tulkinnan apuna.

Seuraavassa on tiivistetty ja karkea jaottelu hakkuukoneen mittausjärjestelmän sisältämistä tiedoista.

- Hakkuukone sisältää suuren määrän automaatioon ja tämän säätöarvoihin liittyvää tietoa. Lisäksi hakkuukoneen mittausjärjestelmä sisältää mittaukseen ja mittaustarkkuuden ylläpitoon liittyviä parametreja (arvoja). Tämän ***teknisen tiedon*** käyttö ja ylläpito on hakkuukonekohtaista, vaatii erityistä ammattitaitoa, ja on siten hakkuukoneen kuljettajan tehtävää.

- Puunostaja, joka tyypillisesti on urakointisuhteessa hakkuukoneyrittäjän kanssa, toimittaa hakkuun tekijälle hakkuussa käytettävät puutavaran mitat (pituuden ja läpimitan yhdistelmät). Edellisen lisäksi hakkuukoneen mittausjärjestelmään tallennetaan puunostajan toimittama puutavaran mittojen (pituuden ja läpimitan yhdistelmät) tavoitejakauma, niin sanottu arvomatriisi. Arvomatriisi määräytyy puutavaran jalostuksen, tyypillisesti sahauksen, sen hetkisen tarpeen mukaisista tavoitelluista puutavaran mitoista. Tämä ostajan liiketoiminnan yksityiskohtaista sen hetkistä tavoitetta kuvaava arvomatriisi on *tuotannon* ***ohjaukseen*** liittyvää puunostajan sisäistä tietoa, jota voidaan pitää liikesalaisuutena.

- Hakkuun aikana mittaustiedot tallentuvat hakkuukoneen mittausjärjestelmään. Nämä ***tuotantotiedot*** lähetetään puunostajalle. Tuotantotietojen perusteella laaditaan lakiesityksen 22 §:ssä tarkoitettu mittausasiakirja.

Tuotantotiedot mahdollistavat tietosisällöltään erityyppisten mittausasiakirjojen ja niiden liitteiden laadinnan. Tyypillisesti mittausasiakirja sisältää puutavaralajin mittaustuloksen (kiintotilavuus) lisäksi puutavaralajin pölkkyjen kappalemäärät ja kokonaispituuden (juoksumetri). Tämän lisäksi mittausasiakirja voi sisältää esimerkiksi hakattujen runkojen lukumäärät ja keskitilavuudet puulajeittain tai runkotyypeittäin (tukkipuurungot – kuitupuurungot).

Edellä tarkoitettujen tuotantotietojen perusteella voidaan laatia myös tarkempi puutavaralajiluettelo, jossa on eritelty pölkkyjen kappalemäärät tai tilavuudet puutavaran mittojen (pituuden ja läpimitan yhdistelmät) mukaan. Puutavaralajiluettelon perusteella voidaan tarkastella hakkuun tulosta. Puutavaralajiluettelot, jos niitä tarkastellaan useiden leimikoiden osalta, mahdollistavat arvion tekemisen puunostajan arvomatriisista. Tuotantotietoa siis voidaan käyttää hyväksi tuotannon ohjaukseen liittyvän tiedon määrittämisessä.

Lakiehdotuksen 23 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tietojen antamisella on tarkoitus edesauttaa sen toteamista, että kaikki puukauppaan kuuluvan puutavaran määrä sisältyy mittaustulokseen. Lailla säädettävän vähimmäistiedon perusteella ei ole tarkoitus tarkastella rungonosien jakoa puutavaralajeiksi (apteeraus) tai muita sellaisia seikkoja, jotka eivät kuulu lakiehdotuksen soveltamisalaan.

Tapauskohtaisesti ja mittausmenetelmäkohtaisesti mittausosapuolelle annettavat tiedot voisivat olla esimerkiksi pinojen mittoja ja lukumääriä, puutavarapölkkyjen läpimitta- ja pituusluokkien mukaisia tilavuuksia tai lukumääriä tai hakkuualueen runkojen kappalemääriä ja keskitilavuuksia. Mittausosapuolelle ei kuitenkaan tarvitse puutavaran määrän mittausta koskevan lain perusteella luovuttaa sellaista tietoa, jonka perusteella mittausosapuolella on aito mahdollisuus määrittää puunostajan liiketoimintaan liittyviä tietoja.

Lakiehdotus määrittelee tietojen luovutuksen vähimmäissisällön. Tämän estämättä osapuolet voivat sopia vähimmäistietoa laajemmasta tietojen luovuttamisesta, mikä on tälläkin hetkellä vallitseva käytäntö. Lain soveltamisalaan kuuluvaa vähimmäistietoa laajemman tietosisällön luovutus tulisi ministeriön mielestä pitää nykyisen lain tapaan sopimusvaraisena.

Ylimetsänhoitaja Matti Heikurainen